

HARJAVALLAN KAUPUNKI
YLEISTEN ALUEIDEN
TOIMINTAPAIKKOJEN
TURVALLISUUSASIAKIRJA
2024

Leikkipaikat · Skeittipaikka · Ulkokuntoilupaikat ·
Frisbeegolfradat · Peli- ja luistinkentät · Uimarannat

Arja Ruski

27.11.2023

Sisällys	
Tiivistelmä	3
1 Johdanto	4
1.1 Tavoitteet	4
1.2 Toimintapaikat	4
1.3 Viranomaisvalvonta ja ohjeistus	5
2. Turvallisuusasioista vastaava organisaatio	6
2.1 Yleiset alueet	6
2.1.1 Toimintapaikkojen suunnittelu	6
2.1.2 Toimintapaikkojen rakentaminen ja omaisuudenhallinta	6
2.1.3 Toimintapaikkojen turvallisuuteen liittyvä vastuu ja tehtävät kunnossapidossa ..	6
2.1.4 Leikkipaikkojen tarkastusryhmä	7
3 Toimipaikkojen riskinarviointi ja onnettomuuksien ennaltaehkäiseminen	8
3.1 Yleistä	8
3.2 Vakavan onnettomuuden riski	10
3.3 Leikkipaikat	11
3.3.1 Leikkipaikkojen riskinarviointi	11
3.3.2 Leikkipaikkojen onnettomuuksien ennaltaehkäiseminen	11
3.3.3 Talviaika	12
3.4 Ulkokuntoilupaikat	12
3.4.1 Ulkokuntoilupaikkojen riskinarviointi ..	12
3.4.2 Ulkokuntoilupaikkojen onnettomuuksien ennaltaehkäiseminen	13
3.5 Skeittipaikat	13
3.5.1 Skeittipaikkojen riskinarviointi	13
3.5.2 Skeittipaikkojen onnettomuuksien ennaltaehkäiseminen	14
3.6 Frisbeegolfradat	14
3.6.1 Frisbeegolfratojen riskinarviointi	14
3.6.2 Frisbeegolfratojen onnettomuuksien ennaltaehkäiseminen	15
3.7 Peli- ja luistinkentät	15
3.7.1 Peli- ja luistinkenttien talviajan riskinarviointi	15
3.7.2 Peli- ja luistinkenttien kesäajan riskinarviointi	15
3.7.3 Peli- ja luistinkenttien onnettomuuksien ennaltaehkäiseminen	16
4 Perehdyttäminen ja kelpoisuusvaatimukset	16
4.1 Turvallisuusasiakirjan seuranta ja päivitykset	16
4.2 Vastuutahojen kelpoisuus	16
5 Toimintapaikkojen tarkastaminen ja huolto	17
5.1 Laatu	17
5.2 Toimintapaikkojen tarkastaminen	17
5.2.1 Yleistä	17
5.2.2 Tarkastusten tekijät	18
5.2.3 Käyttöönottotarkastus	18
5.2.4 Rutiininomainen silmämääräinen tarkastus	19
5.2.5 Toimintatarkastus	19
5.2.6 Vuositarkastus	19
5.3 Huollot	20
5.4 Korjaukset	20
5.5 Talviajan toimenpiteet	21
5.6 Dokumentointi ja tiedonkulku	21
5.6.1 Dokumenttien säilytys	21
5.6.2 Yleisten alueiden päivystystoiminta ..	22
6 Vaara- ja vahinkotilanteiden käsittely	22
6.1 Onnettomuuskirjanpito	22
6.2 Onnettomuuksista tiedottaminen valvontaviranomaiselle	22
7 Tiedottaminen käyttäjille	22
7.1 Yleistä	22
Tietolähteitä	24

Tiivistelmä

Tämä kuluttajaturvallisuuslain edellyttämä turvallisuusasiakirja on laadittu Harjavallan kaupungin yleisillä alueilla sijaitsevia leikki- ja skeittipaikkoja, ulkokuntoilupajia, peli- ja luistinkenttiä, frisbeegolfraitoja ja uimarantoja varten. Asiakirja on pyritty laatimaan siten, että se palvelee hyvin toimintapaikoista vastaavia tahoja sekä on riittävä myös palveluiden käyttäjille.

Asiakirjan on laatinut kaupungin Teknisten palveluiden yleisten alueiden kunnossapitoon, suunnitteluun ja rakennuttamiseen osallistuvat henkilöt. Asiakirjassa on hyödynnetty myös muiden kaupunkien valmiita turvallisuusasiakirjamalleja.

Huolellinen kunnossapito vaikuttaa toimintapaikkojen turvallisuuteen ratkaisevasti. Aiemmat ratkaisut, kuten sijainti, rakentamisajan määräykset ja ajankohdalle tyypillinen suunnittelu, eivät aina vastaa nykypäivän vaatimuksia ja niiden muuttaminen on erittäin kallista ja hankalaakin.

Asiakirjan ajantasaisuus tarkistetaan vuosittain ja pyritään siihen, että asiakirjan kuvaukset toteutuvat mahdollisimman hyvin myös käytännössä.

1 Johdanto

1.1 Tavoitteet

Palvelun tarjoajan tulee huolehtia toimintapaikkojen turvallisuudesta. Turvallisuusasiakirja on toimintamalli, joka ohjaa ja selventää kaikille palvelun tuottamisessa oleville henkilöille ja tahoille, mitä riittävän turvallisen palvelun tuottaminen edellyttää toimintapaikan elinkaaren kaikissa vaiheissa aina suunnittelusta kunnossapitoon. Turvallisuusasiakirjan tavoitteena on selventää kaupungin yleisten alueiden toimintapaikkojen hallinnoinnin, suunnittelun, rakentamisen sekä erityisesti kunnossapidon käytäntöjä ja edistää turvallisuutta. Asiakirja antaa myös kuntalaisille kuvan toimipaikkojen yksityiskohtaisemmasta kunnossapidosta.

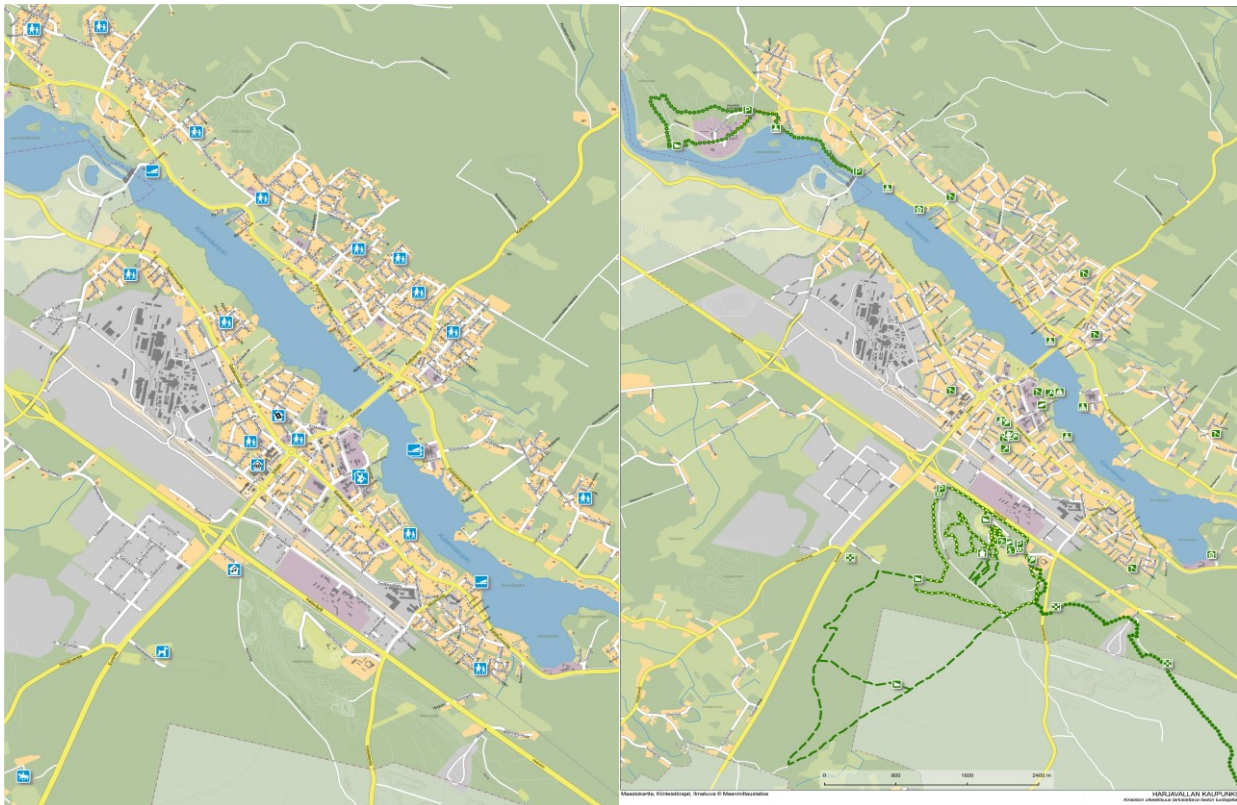
1.2 Toimintapaikat

1.3

Tässä kappaleessa esitetään turvallisuusasiakirjan piiriin kuuluvien Teknisten palvelujen hallinnoimien toimipaikkojen määrät ja sijainti vuoden 2022 tilanteen mukaisesti.

Tällä hetkellä yleisten alueiden leikkipaikkoja on yhteensä 16 kpl, koulujen piha-alueella 2 kpl ja päiväkodeilla 3 kpl. Kultakoukun uimarannalta löytyy lähiliikuntapaikka ja leikkivälineitä. Skeittiparkki on Toimintakeskuksen yhteydessä. Peliareenat ovat Pirkkalan ja Keskustan koululla. Ulkokuntoiluvälineet ovat Hiittenharjulla ja ulkokuntosali tapahtuma-aukiolla. Frisbeegolfradat sijaitsevat Hiittenharjulla, Tapahtuma-aukion ympäristössä ja Kettulantien varressa.

Toimintapaikkojen sijainnit ovat tarkemmin esitetty seuraavissa kartoissa

1.4 Viranomaisvalvonta ja ohjeistus

1.5

Kuluttajaturvallisuuslainsäädäntö edellyttää turvallisuusasiakirjan laatimista. Kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) mukaan vastuu tavaroiden ja palvelujen turvallisuudesta on toiminnanharjoittajalla tai muulla palveluntarjoajalla kuten kunnalla tai seurakunnalla. Lain mukaan palveluiden tarjoajien on toimittava huolellisesti ja varmistettava, ettei palvelun käyttämisestä aiheudu vaaraa kuluttajille tai lähistöllä oleville henkilöille.

Vuoden 2016 kuluttajaturvallisuuslain uudistuksen myötä toimintapaikkojen viranomaisvalvonta on pääosin siirtynyt paikallistason ympäristöterveysyksiköltä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle (Tukes). Ainoastaan hygieniakysymyksissä, kuten leikkipaikkojen hiekkalaatikot, kahluualtaat ja uimavedet, valvontavastuu on edelleen kaupungin ympäristöterveysyksiköllä. Tukes myös ohjeistaa palvelun tarjoajia palveluiden turvalliseen järjestämiseen. Tukesin organisaatiossa tämän asiakirjan palveluita valvoo ja oheistaa Kuluttajapalvelut –ryhmä. Koska valvontaa ja ohjeistusta tehdään paikallistason sijaan Tukesista käsin ja aikaisempaan verrattuna verrattain vähäisin henkilöresurssein, keskittyy tämä viranomaistoiminta etupäässä toiminnanharjoittajien turvallisuusjohtamiseen ja niin sanottujen isojen linjojen toimivuuteen. Tarvittaessa puututaan myös pienempiin yksityiskohtiin sekä myös välinetoimittajien tuotteiden turvallisuuteen ja heidän toimintaansa. Lakimuutoksen yhteydessä laista poistui toiminnanharjoittajan ilmoitusvelvollisuus uuden palvelun, esimerkiksi leikkipaikan, käyttöönotosta.

Toimintapaikkojen turvallisuutta ohjaavat myös lukuisat Suomen Standardisoimisliiton standardit, joita on julkaistu vuodesta 1998 lähtien. Nämä standardit päivittyvät muutamien vuosien välein ja esimerkiksi leikkipaikkojen standardeihin (EN 1176-1 – 1176-11) on tehty mittava päivitys vuoden 2017 lopulla. Standardit voivat olla erikoistuneita tiettyihin toimipaikkoihin tai esimerkiksi varusteisiin. Jos samalla alueella on useita toimintapaikkoja, tarkastellaan aluetta tarkimman standardin mukaan. Esimerkiksi leikkipaikoilla olevien ulkokuntoilulaitteiden tulee täyttää myös leikkipaikkojen standardit. Tämän turvallisuusasiakirjan ja tarkastusten pohjana toimivat seuraavat eurooppalaiset turvallisuusstandardit.

- EN 1176 Leikkikenttävälineet ja turva-alustat 1 – 11
- EN 1177 Leikkikenttien iskua vaimentavat alustat. Testimenetelmät iskunvaimennuksen määrittämistä varten
- EN 16630 Ulos julkiseen käyttöön pysyvästi asennetut kuntolaitteet. Turvallisuusvaatimukset ja testimenetelmät.
- EN 16899 Urheilu- ja vapaa-ajan välineet. Parkourvälineet. Turvallisuusvaatimukset ja testimenetelmät.
- EN 14974 Skeittipuistot. Turvallisuusvaatimukset ja testausmenetelmät.
- EN 15312 Julkisten liikuntapaikkojen liikuntavälineet. Yleiset vaatimukset, turvallisuusvaatimukset ja testausmenetelmät.
- EN 1270 Pelikenttävarusteet. Koripallotelineet. Toiminnalliset ja turvallisuusvaatimukset sekä testausmenetelmät.
- EN 16579 Pelikenttävarusteet. Siirrettävät maalit ja holkkimalit. Toiminnalliset ja turvallisuusvaatimukset sekä testausmenetelmät.
- EN 748:2013 + A1:2018 Pelikenttävarusteet. Jalkapallomaalit. Toiminnalliset ja turvallisuusvaatimukset sekä testimenetelmät.

2. Turvallisuusasioista vastaava organisaatio

2.1 Yleiset alueet

Harjavallan kaupungin Tekniset palvelut vastaa esimerkiksi maankäytön ja yleisten alueiden suunnittelusta, toteuttaa yleisten alueiden rakentamishankkeet, vastaa infraomaisuuden hallinnasta, valvoo kaduilla ja yleisillä alueilla tapahtuvaa rakentamista sekä vastaa asiakaspalvelusta. Tekniset palvelut määrittää kunnossapitopalveluiden laatutason ja toiminnalliset vaatimukset. Tekniset palvelut toimialueen toiminnasta vastaa Tekninen johtaja.

2.1.1 Toimintapaikkojen suunnittelu

Toimintapaikkojen suunnittelusta ja suunnitteluttamisesta vastaa Teknisten palveluiden alaisuudessa toimiva Kunnallistekniset palvelut. Toimintapaikkojen suunnittelussa noudatetaan aiheesta laadittuja standardeja ja Tukesin antamia ohjeita. Toimintapaikoille suunniteltavien välineiden, rakenteiden ja turvalustojen tulee olla standardien mukaisia. Standardeista voidaan perustellun riskiarvioinnin jälkeen poiketa, mikäli turvallisuudesta ja suunnitelman toimivuudesta voidaan muutoin varmistua ja ratkaisu on suunnittelun tilaajalla hyväksytty. Erityistä huomiota tulee kiinnittää niiden toimintapaikkojen suunnitteluun, joissa halutaan yhdistää leikkitoimintoja liikunnallisempiin toimintoihin. Näitä käytäntöjä ohjeistaa alan standardit ja Tukes.

Tekniset palvelut vastaa siitä, että toimintapaikkojen kaikki suunnitelmat, mukaan lukien valaistus ja hulevesi, ovat turvallisuuskulmasta kulloinkin voimassa olevien standardien ja viranomaisohjeiden mukaisia ja suunnitelma-asiakirjat on tarkistettu ja hyväksytty ennen rakentamista tai kilpailuttamista. Toimintapaikkojen suunnitelma-asiakirjoihin sisältyy riskinarviointi kohteen luonteen edellyttämässä laajuudessa. Menettelytavat koskevat sekä oman organisaation tekemiä, että konsultilta tilattuja suunnitelmia.

2.1.2 Toimintapaikkojen rakentaminen ja omaisuudenhallinta

Tekniset palvelut vastaa muun muassa yleisten alueiden investointikohteiden rakennuttamisesta, valaistuksesta ja erikoisrakenteista, sekä yleisten alueiden kunnossapidosta ja laadun valvonnasta. Myös toimintapaikkojen omaisuudenhallinta ja mahdollinen toimintapaikkojen poisto kuuluvat tämän yksikön toimenkuvaan. Tekniset palvelut informoi Teknistä lautakuntaa omaisuuden tilasta ja hoitaa kilpailutukset ja siihen liittyvät asiakirjat.

2.1.3 Toimintapaikkojen turvallisuuteen liittyvä vastuu ja tehtävät kunnossapidossa

Toimintapaikkojen valmistumisen jälkeen vastuu niiden pitämisestä riittävän turvallisina siirtyy kunnossapidolle. Harjavallan kaupungin toimintapaikkojen kunnossapitovastuu on Tekniset palvelut yksiköllä. Toimintapaikkojen kunnossapitoon liittyville tehtäville on määriteltä vuorokauden vastuuhenkilöt. Vuositarkastukset ja käyttöönottotarkastukset suorittaa Teknisten palvelujen kaksi koulutettua työntekijää. Pääasiallisia tehtäviä toimintapaikkojen turvallisuuteen liittyen ovat muun muassa:

- Silmämääräisten tarkastusten ja toimintatarkastusten tekeminen ja kohteiden riskiarvioinnista vastaaminen
- Vuositarkastusten tekeminen ja kohteiden riskiarvioinnista vastaaminen
- Tarkastusten kirjaaminen
- Kohteiden puhtaanapito, leikkivälineiden huollot ja kausiasennukset, sekä kiireiset korjaukset
- Kausityövoiman perehdyttäminen turvallisuusasioihin soveltuvien osien
- Kohteissa tapahtuvista muutoksista, kuten välinevaihdoista, tai poistetuista välineistä raportointi asiaa hoitavalle taholle rekisteritietojen ajantasaisuuden varmistamiseksi.
- Korjaus ja muutostöiden dokumentointi sovitulla tavalla (esim. päivämäärä, tekijä ja käytetyt osat tai tarvikkeet)
- Varaosien tilaaminen sovitulla tavalla
- Vakavammassa rikkoutumistilanteissa välitön asiaan reagoiminen ja tarpeellisten tahojen informoiminen
- Kohteiden infotaulujen asennuksista ja päivityksistä vastaaminen
- Tietoon tulleiden vahinkojen ja niiden kutsuttujen läheltä piti tilanteiden ilmoittaminen vastuutahoille
- Käyttäjäpalautteeseen reagoiminen ja vastaaminen
- Alan lainsäädännön, standardien ja viranomaisohjeiden ajankohtainen seuraaminen ja käytäntöön vieminen

Tämän listan mukaisten tehtävien suorittamisen varmistaminen kuuluu Harjavallan kaupungin Teknisille palveluille. Tekniset palvelut valvoo näiden asioiden toteutumista on työn tekijänä oma henkilöstö tai yksityinen urakoitsija.

2.1.4 Leikkipaikkojen tarkastusryhmä

Harjavallan kaupunki on aikaisemmin ostanut leikkipaikkojen tarkastajan palvelut vuositarkastukseen ulkopuoliselta toimijalta.

v.2021 lopulla kaksi henkilöä kunnallisteknisistä palveluista suoritti tarkastajan koulutuksen. Koulutuksen jälkeen he pätevytyivät suorittamaan vuositarkastuksia ja käyttöönottotarkastuksia. Tämän lisäksi toimintatarkastuksia tehdään 8 - 12 viikon välein kauden aikana ja sen lisäksi 1 – 3 viikon välein silmämääräisiä tarkastuksia.

Kaikki tarkastukset kirjataan ja kaikkiin esille tulleisiin vakaviin turvallisuuspuutteisiin reagoidaan välittömästi ja niistä tiedotetaan heti kaikille asianosaisille. Vakavan turvallisuuspuutteen seurauksena väline tai toiminto asetetaan välittömästi käyttökieltoon. Välineet tai toiminnon käyttö pyritään estämään kohteeseen soveltuvilla keinoilla, kuten huomionauhalla ja käyttökiellosta kertovalla kyltillä. Yllättäviä vakavia turvallisuuspuutteita voi aiheutua esimerkiksi ilkeiden seurauksena.

Alueen käyttäjät ovat usein ensimmäinen taho, joka havaitsee rikkoutuneen välineen tai muun turvallisuuteen vaikuttavan puutteen. Tämän vuoksi toimintapaikkojen infokylteissä on kaupungin keskuksen numero, johon voi virka-aikana (9.00 – 15.00) soittaa. Alueen käyttäjät voivat tehdä ilmoituksen huomaamastaan ilkeistä, rikkoutuneista välineistä tai muista tekemistään kohteen kuntoon, turvallisuuteen tai siisteyteen liittyvistä huomioista.

3 Toimipaikkojen riskinarviointi ja onnettomuuksien ennaltaehkäiseminen

3.1 Yleistä

Palvelun tarjoajan tulee huolehtia toimintapaikkojen turvallisuudesta. Toimintapaikkojen turvallisuutta edistävät toimenpiteet perustuvat moniin eri tekijöihin, kuten kohteiden tarkistamiseen, kunnossapitoon, toimintapaikoilla sattuneisiin vahinkoihin, paikan käyttöasteeseen, käytettävissä oleviin resursseihin sekä yleiseen riskiarviointiin. Turvallisuutta edistetään päivittäisen kunnossapidon aikana tehtävien havaintojen, säännöllisten tarkastusten ja riskinarvioinnin pohjalta.

Myös välineiden tai rakenteiden elinkaaren vaihe ja kaista edellä mainituista tekijöistä muodostuva kokonaispriorisointi vaikuttavat turvallisuustoimenpiteisiin. Turvallisuusstandardit ja viranomaisohjeet ovat perustana toimenpiteitä mietittäessä.

Toimintapaikkojen riskienarvioinnin lähtökohtana on kuluttajaturvallisuuslainsäädäntö. Tarjottavan palvelun tulee olla käyttäjille turvallinen ja siitä vastaa palvelun tarjoaja. Kuluttajaturvallisuuslaki viittaa olemassa oleviin standardeihin sekä kansallisiin viranomaisohjeisiin kuluttajapalveluiden vaatimuksenmukaisuuden arvioinnissa. Standardien noudattaminen ei lain mukaan ole pakollista, mutta ne ovat erinomainen työkalu toimintapaikkojen hyväksyttävän riskitason määrittämiseksi.

Riskiarvioinnin tarkoituksena on tunnistaa vaarat, määrittää riskin suuruus ja arvioida riskin vakavuus. Arvio on tehtävä tapauskohtaisesti, sillä mm. välineen asennus, asennuspaikka sekä käyttäjien ikä ja määrä vaikuttavat siihen millaiseksi riski kohteessa muodostuu.

Toimintapaikkojen riskienarviointi aloitetaan jo suunnitteluvaiheessa. Riskiarviointi tehdään toimintapaikan toiminnon ja sitä ympäröivän alueen osalta. Toimintapaikkojen riittävän turvallisuustason saavuttaminen alkaa suunnittelusta ja rakentamisesta. Valmis kohde on riittävän turvallinen, kun suunnittelija on ottanut huomioon voimassa olevat standardit, tarkentavat kansalliset viranomaisohjeet ja valinnut standardien mukaiset välineet sekä ottanut huomioon turvallisuuteen vaikuttavat ympäristötekijät, kuten läheisyydessä olevan vilkkaan tien, vesistön tai jyrkät paikat. Näiden perusteella tehdään riskinarvio ja tapauskohtaisesti harkitaan tarvittavat ratkaisut riskin vähentämiseksi. Myös rakentamisen on oltava ammattitaitoista ja valvottua. Joidenkin harrastustoimintojen yhteydessä tehdään yhteistyötä eri seurojen kanssa. Osa harrasteisiin tarvittavista rakenteista muodostaa loukkaantumisen riskin niin harrastelijoille kuin alueen muille käyttäjille. Koska yleiset alueet ovat kaikkien käytettävissä, on harrastepaikkojen suunnittelussa tehtävä tapauskohtaisia ratkaisuja riskien hallitsemiseksi.

Standardeissa on jonkin verran tulkinnanvaraa eivätkä ne kata aivan kaikkia toimintapaikkojen toteutusratkaisuja, joten tapauskohtainen riskinarviointi on aina erittäin suositeltavaa. Täysin turvallista, niin sanottua 0-riski kohdetta, ei ole mahdollista eikä järkevää toteuttaa. Myös alan turvallisuusstandardit sallivat tietyn tyyppisiä riskejä. Lapsille tulee tarjota riittävästi hyväksyttäviä riskejä monipuolisen kehittymisen tueksi. Esimerkiksi välineistä putoaminen, kompastuminen, vaatteiden juuttuminen välineisiin, tahallinen korkeariskinen välineiden väärinkäyttö tai talviajan aiheuttamat turvallisuuspuutteet ovat esimerkkejä hyväksyttävistä riskeistä.

Ammattitaitoisen suunnittelun ja rakentamisen sekä turvallisten välinehankintojen lisäksi palvelun tarjoajan tulee huolehtia toimintapaikkojen turvallisuudesta säännöllisellä tarkastustoiminnalla ja huolloilla sekä näiden dokumentoinnilla.

Seuraavissa luetteloissa kuvataan toimintapaikkojen riskinhallintakeinoja yleisesti

Kaavoitus ja suunnittelu koko elinkaaren ajalla

- Turvallisen sijainnin valinta ympäristö huomioiden
- Standardien ja viranomaisohjeiden noudattaminen koko kohteen alueella
- Standardien mukaisten välineiden valinta
- Ilkivallan ja kunnossapidon huomioiminen suunnittelussa
- Vain harkittujen ja perusteltujen poikkeamien tekeminen ”säädöksistä”
- Suunnitelmien ennakkotarkastaminen ja hyväksyminen
- Rakentajaystävällinen suunnittelu riittäväillä toleransseilla

Rakentaminen

- Suunnitelman noudattaminen
- Kohteen rakentamisen aikainen suojaaminen, tiedotus sekä työturvallisuus
- Mahdollisten suunnitelmapuutteiden esille nostaminen heti niitä huomattaessa
- Rakentamisen aikainen valvonta ja maan alle jäävien rakenteiden tarkistaminen ja tarvittaessa dokumentointi
- Välineiden asentaminen asennusohjeen mukaan ja mahdollisten puutteiden korjaaminen ennen käyttöönottoa
- Kohteen luovuttaminen kunnossapitoon ja dokumentointi
- Tietojen päivittäminen

Kohteen käyttö

- Käyttäjien opastaminen infotauluilla varsinkin riskeistä, joita on vaikea huomata tai ymmärtää
- Palautteen kerääminen käyttäjiltä ja siihen reagoiminen
- Ilkivaltailmoitusten purku joka arkipäivä

Säännölliset tarkastukset

- Silmämääräiset tarkastukset 1 – 3 viikon välein kauden aikana paikasta riippuen
- Toimintatarkastukset 8 - 12 viikon välein kaudella leikkikentillä ja kiinteistöillä ympäri vuoden
- Vuositarkastus, sekä tietojen päivittäminen
- Riskinarviointi jokaisessa tarkastuksessa
- Toimenpiteisiin ryhtyminen epäkohtien ilmaantuessa, käyttökieltoon asettaminen
- Toimenpiteiden dokumentointi
- Säännöllinen kouluttautuminen

Huollot ja korjaukset

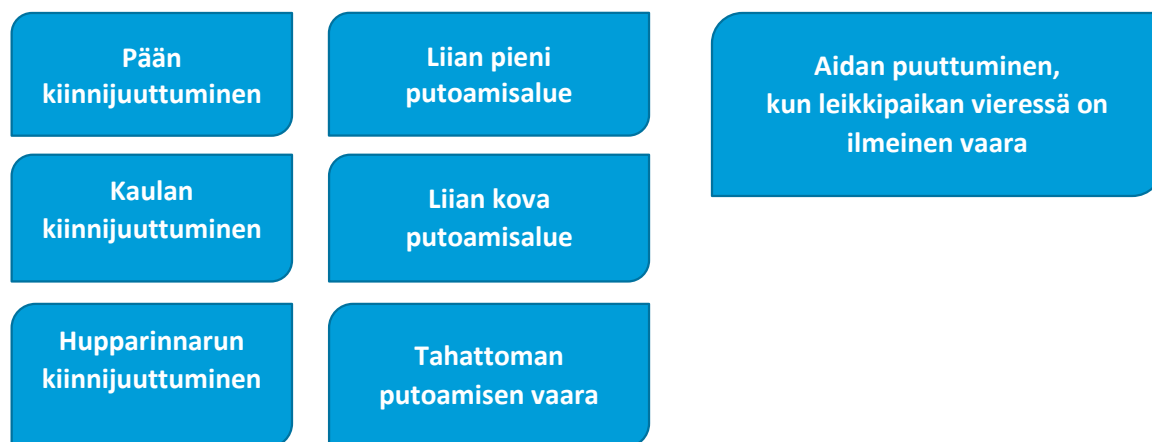
- Välineiden turvallisuuden ja toimivuuden säilyttäminen
- Kiireellisten vaaraa aiheuttavien vikojen välitön korjaaminen tai poisto riskin mukaisesti
- Toimenpiteiden dokumentointi

Toimintapaikkojen hallinto ja palvelutarjoajan velvollisuudet

- Turvallisuusasiakirjan päivitys ja realistisuus sekä kaikkien osapuolten perehdyttäminen
- Turvallisuuspuutteiden ennaltaehkäisevä minimointi
- Vastuuhenkilöiden nimeäminen
- Muuttuvien säädösten seuraaminen ja haltuunotto sekä niistä kaikkien osapuolten informoiminen

3.2 Vakavan onnettomuuden riski

Tämän turvallisuusasiakirjan toimintapaikkatyypeistä leikkipaikkoja on Harjavallassa eniten ja niiden turvallisuustyöstä on useiden vuosien kokemus. Leikkipaikkojen turvallisuutta arvioitaessa on alalla käytössä epävirallinen termi vakavan onnettomuuden riski eli vori. Leikkipaikka systeemissä vorit tullaan merkitsemään termillä välittömästi korjattava. Vori-ajattelu otetaan käyttöön myös Harjavallassa.

Edellä kuvattujen riskien lisäksi pahoin rikkoutuneet välineet voivat aiheuttaa vakavaa vahinkoa, ellei niihin puututa välittömästi. Lisäksi leikkipaikoilta löytyy lähtökohtaisesti vähemmän vaarallisia riskejä, joiden toteutuminen tuottaa todennäköisesti vähemmän vakavan seurauksen. Vorien tunnistaminen edellyttää jo kohtalaisen runsasta perehtymistä, kouluttautumista ja kokemusta leikkivälineiden turvallisuustyöstä.

Edellä mainittuja vakavan onnettomuuden riskejä tulee soveltaen käyttää myös leikkipaikkojen kaikkien varusteiden ja rakenteiden, kuten aitojen, turvallisuuden tarkasteluun, sillä lapset käyttävät leikkeihinsä varsinaisten leikkivälineiden lisäksi kaikkia leikkipaikan rakenteita ja lähialuetta.

Vakavan onnettomuuden riskit liittyvät keskeisesti leikkipaikan riskinarviointiin. Riskinarvioinnin perusmenetelmä on tunnistaa vaarat ja määrittää vahinkotapahtuman todennäköisyys. Voreja on eriasteisia. Yleisesti voidaan siis ajatella, että kohteen puutteet ovat joko voreja tai niitä vähempiarvoisia riskejä. Vorin perusajatukseen kuuluu se, että jos kyseinen riski toteutuu, voi seurauksena olla helposti vakava onnettomuus. Vorin toteutumisen todennäköisyys kuitenkin vaihtelee suuresti ja välitön korjaustarve ratkaistaan tarkastusryhmän kesken.

Tätä leikkipaikoilla jo pidempään käytössä ollutta vori-periaatetta sovelletaan myös muihin tämän asiakirjan toimintapaikkoihin. Niissä vorit ovat osin samoja, mutta osin leikkipaikkojen voreista poikkeavia. Kouluttautuminen ja kokemus auttavat kaiken tyyppisten toimintapaikkojentunnistamisessa ja niiden suuruuden arvioinnissa. Näitä riskitekijöitä käsitellään yleisellä tasolla kohdissa 3.3 – 3.7.

3.3 Leikkipaikat

Harjavallassa leikkipaikat jakautuvat tasaisesti ympäri kaupunkia. Leikkipaikoilla käytetään yleensä 0 – 12-vuotiaiden ikäryhmille suunnattua perustason välineistöä. Leikkipaikkojen yhteydessä saattaa olla pieni pallokenttä, joista osa jäädytetään talvisin.

3.3.1 Leikkipaikkojen riskinarviointi

Vaikka riittävä turvallisuustaso olisi leikkipaikan suunnittelussa ja välinevalinnoissa huomioitu, saattaa turvallisellakin leikkipaikalla sattua onnettomuuksia. Leikki on sattumanvaraista toimintaa, jonka on tarkoitus olla myös haasteellista, joten tietty riskitaso on hyväksyttävä. Oikein toteutettu ja säännöllisesti huollettu leikkipaikka on kuitenkin kontrolloitu ja riittävän turvallinen ympäristö, josta vakavimmat vaaran aiheuttajat on poistettu. Muualla sattuessaan tapaturmasta aiheutuisi todennäköisesti vakavampi seuraus. Leikkipaikkojen turvallisuusvaatimuksia esitellään standardissa EN 1176-1-11.

Leikkipaikalla sattuvia vaaratilanteita voivat olla esim. erilaiset putoamiset, juuttumiset tai törmäykset. Myös leikkipaikalla käynnissä olevat kunnossapitotyöt tai lähellä sijaitsevat tiet tai vesistöt voivat aiheuttaa vaaratilanteita. Vaaratilanteisiin voi johtaa myös välineiden vääränlainen käyttö, kuten esimerkiksi pienten lasten avustaminen tai nostaminen isommille tarkoitettuun leikkivälineeseen. Leikkivälineet on suunniteltu niin, että lapsi pääsee itse kiipeämään välineeseen ollessaan riittävän ikäinen leikkiäkseen siinä.

Ympäristön riskitekijät voidaan ottaa huomioon jo uuden leikkipaikan sijaintia valittaessa. Olemassa olevien leikkipaikkojen peruskunnostuksissa riskiä aiheuttavat ympäristötekijät, kuten jyrkänteet, vesistöt tai suuret kivet tulee huomioida. Riskejä voidaan vähentää estämällä pääsy vaarallisille alueille tai poistamalla vaaran aiheuttaja kokonaan.

Leikkivälineiden käyttöön voidaan antaa kyltein erillistä ohjeistusta, mikäli siihen on riskiperusteisesti tarvetta. Esimerkiksi usean käyttäjän välineessä voi olla ohje maksimikäyttämäärästä ja pienten lasten nostamisesta isommille lapsille tarkoitettuun välineeseen voidaan varoittaa leikkipaikan yleisessä infotaulussa.

Harjavallan kaupungin leikkipaikkoja peruskorjataan 1 – 2 kentän vuosivauhdilla. Peruskorjauksessa uusitaan vanhentuneet välineet, putoamisalustat, mahdollisesti valaistus mikä kulloinkin katsotaan tarpeelliseksi. Muiden kenttien osalta korjataan tarkastuksissa havaitut kulumat ja rikkoutuneet osat. Muut korjaukset pyritään hoitamaan muutamassa päivässä tiedon tultua, varaosien toimitusajat saattavat joskus aiheuttaa viivästystä. Talvikaudella Harjavallan leikkipaikoilla ei ole kunnossapitoa.

3.3.2 Leikkipaikkojen onnettomuuksien ennaltaehkäiseminen

Maankäytön suunnittelussa pyritään varmistamaan, ettei leikkipaikkoja sijoiteta vilkkaiden katujen, junaratojen tai vesistöjen yhteyteen. Leikkipaikkojen läpi ei ohjata puistokäytäviä tai jalankulun ja pyöräilyn väyliä. Valaistuksen tulee olla riittävä, jolloin se mahdollistaa myös ilta-aikaan leikkialueen ja välineiden turvallisen käytön.

Leikkipaikkojen yhteydessä olevilta peli- tai pallottelualueilta ei saa lentää kiekkoja, palloja tai muita pelivälineitä leikkipaikalle. Tarvittaessa leikkialue tulee aidata riittävän korkealla aidalla, mikäli se rajautuu välittömästi pelikenttään, katu tai vesistöalueeseen ja tehty riskiarviointi puoltaa aitaamista.

Leikkipaikkojen käyttäjiä tulee informoida selkeästi muun muassa leikkipaikan talviolosuhteista ja talvikunnossapidosta sekä välineiden oikeasta käytöstä. Tiedottamista tehdään paikalla olevilla infokylteillä ja viestinnällä esim. kaupungin sivuilla. Turva-alustojen toimivuus ja uusien leikkipaikkojen turva-alustojen kelpoisuus tulee varmistaa käyttöönoton yhteydessä tai käyttämällä testitulokset täyttävää turvasoraa, -hiekkaa tai -haketta.

Ilkivallan aiheuttamia yllättäviä riskejä voidaan vähentää suosimalla paremmin ilkivaltaa kestäviä rakenteita, esimerkiksi metallisia runkoja kiipeilytelineissä ja keinoissa. Säännöllisten tarkistusten välejä voidaan myös tihentää sellaisten kohteiden osalta, joissa esiintyy runsaasti ilkivaltaa.

3.3.3 Talviaika

Päiväkodeilla on kokeiltu keinujen talvikäyttöä ja kokeiluja jatketaan jos halukkuutta löytyy. Leikkipaikoilla ei tehdä talvikunnossapitoa, mutta niillä tehdään tarkastuksia jos keinoistuintimet ovat paikallaan.

Leikkipaikoilla ei ole talvikunnossapitoa. Talvikunnossapidossa ei pystytä varmistamaan tärkeimmän turvallisuusasian eli iskua vaimentavan turva-alustan kunnossapitoa. Myös leikkivälineiden päälle jäätyvä ja tiivistyvä lumi voivat oleellisesti muuttaa leikkivälineen mittoja sekä muotoja ja näin aiheuttaa vaaraa käyttäjille. Talvikunnossapidon puute kohteissa osaltaan varoittaa käyttäjiä siitä, ettei alue ole täydessä toimintakunnossa talvella.

3.4 Ulkokuntoilupaidat

Ulkona oleva kuntoiluun tarkoitettu toimintapaikka, jossa on tyypillisesti sisäkuntosalilla käytettävien laitteiden kaltaisia, vapaasti käytettäviä voimaili-, liikkuvuus- ja venytyslaitteita. Laitteet on tarkoitettu nuorille ja aikuisille tai yli 140 cm käyttäjille kohottamaan kuntoa laitteiden avulla tehtävien harjoitusten muodossa. Välineet ja laitteet eivät ole leikkivälineitä.

3.4.1 Ulkokuntoilupaidkojen riskinarviointi

Ulkokuntoilupaidat ovat monesti sijaintinsa vuoksi ilkivaltaherkkiä. Rikotut välineet voivat aiheuttaa käyttäjille eriaisteisia vahinkoja. Kuntoilupaidkojen välineitä ei pääsääntöisesti ole suunniteltu pienten lasten käytettäväksi, joten niiden varomaton käyttö saattaa aiheuttaa lapsille vammoja.

Useimmilla kuntoilupaidoilla on edelleen välineitä, joissa on niin sanottuja litistäviä ja/tai leikkaavia rakenteita välinettä käytettäessä. Tällaisia rakenteita muodostuu tyypillisesti liikkuvien osien osuessa erilaisiin toppareihin sekä osien liikkuesssa hyvin lähellä toisiaan. Vaarallisimmillaan tällaiset rakenteet ovat silloin, kun käyttäjän jokin vartalon osa voi epähuomiossa tai lipsahduksen seurauksena joutua kyseiseen väliin tai rakoon. Tyypillistä on, että putoamiskorkeudeltaan korkeimpia ulkokuntovälineitä ei ole varustettu asianmukaisella putoamisalustalla varsinkaan lasten ja nuorten tarkoituksenvastaista käyttöä ajatellen. Tarkoituksenvastaisen käytön seurauksena myös välineiden pään tai kaulan kiinnijuuuttumiskohdat voivat aiheuttaa vahinkoa.

Markkinoilla olevien ulkokuntovälineiden tekniset ratkaisut ovat viime vuosina muuttuneet huomattavasti turvallisempaan suuntaan niitä koskevan turvallisuusstandardin EN 16630 tultua voimaan keväällä 2015. On tärkeää, että hankittavat välineet täyttävät voimassa olevan standardin vaatimukset. Kuntoiluvälineitä, jotka eivät täytä leikkivälineiden turvallisuusvaatimuksia, ei tule sijoittaa leikkialueille tai niiden välittömään läheisyyteen. Lapsiturvallisten eli leikkivälineiden turvallisuusvaatimukset täyttävien kuntoiluvälineiden sijoittamista leikkipaikalle ei ole rajoitettu, mutta niiden sijoittelussa tulee huomioida lasten fysiikan asettamat rajoitteet. Tällaiset riskit poistuvat, kun tällaiset kuntoiluvälineet poistetaan. Poistoja tehdään pääasiassa peruskunnostusten ja välineiden hajoamisen myötä.

Ulkokuntoilupaidat tulee varustaa infotaululla ja yksittäiset välineet käyttöä ohjaavalla kyltillä. Tässäkin palvelutyypissä infotaulujen ja kylttien vaikuttavuus on usein kyseenalaista, mutta koska joitakin välineitä voidaan helposti käyttää väärin, kyltit ovat ehdottoman tarpeellisia.

3.4.2 Ulkokuntoilupaidkojen onnettomuuksien ennaltaehkäiseminen

Jokaisella ulkokuntoilupaidalla tulee olla yleisinfotaulu, jossa tiedotetaan alueen käyttöön, kunnossapitoon ja palautteen antamiseen liittyvät oleelliset asiat. Lisäksi jokaisella välineellä tulee olla laitekohtainen käyttöohje välineen oikean käytön varmistamiseen.

Ulkokuntoilupaidat tulee sijoittaa siten, etteivät leikkipaikkojen lasten leikit ja ulkokuntoilupaidkojen kuntovälineiden käyttö sekoitu keskenään. Mikäli ulkokuntoiluvälineet asetetaan leikkipaikan läheisyyteen, niiden on täytettävä leikkipaikkastandardin vaatimukset.

Ulkokuntoilulaitteiden tulee olla sellaisia, joista ei aiheudu vaaraa raajojen litistymiseen tai pään kiinnijuuttumiseen. Vapaapainoja ei käytetä yleisten viheralueiden ulkokuntoilupaidoilla. Ulkokuntoiluvälineet huolletaan ja tarkastetaan säännöllisesti.

3.5 Skeittipaikat

Skeittipaikka on pääosin skeittaamiseen tarkoitettu kovapintainen alue, jolla sijaitsee erilaisia esteitä eli obstaakkeleita. Tyypillisesti skeittipaikalla liikutaan ja tempuillaan myös potkulaudalla eli skuutilla sekä joskus BMX-polkupyörillä.

3.5.1 Skeittipaikkojen riskinarviointi

Skeittipaikkojen käyttöön liittyy urheiluun normaalistikin kuuluvat riskit. Käyttäjät ovat tyypillisesti taidoiltaan monen tasoisia. Puutteellinen laudan hallinta saattaa aiheuttaa törmäyksiä tai muita vahinkoja, jotka eivät johdu itse skeittipaikasta. Tyypilliset riskit liittyvät rikkiinäisiin rakenteisiin (kaaret, luiskat, rampit sekä rullaus- ja liukupinnat), irtovälineisiin sekä irtohiekkaan tai kiviin rullauspinnoilla. Lautailutaidot ja asianmukaisten turvavarusteiden käyttö vähentävät oleellisesti onnettomuuksien riskiä, mutta näihin on palvelun tarjoajan hankala vaikuttaa.

Joissain tapauksissa skeittilaudan karkaaminen lähiympäristöön saattaa aiheuttaa vaaratilanteita ulkopuolisille tai heidän omaisuudelleen. Erityisesti lapset saattavat käyttää skeittipaikkoja myös potkulautailun ja tempupyörillä. Näiden, usein eri-ikäisten, eri nopeuksilla ja erilaisilla välineillä liikkuvien käyttäjäryhmien törmäämiset voivat aiheuttaa vahinkoa. Myös viereisistä toiminnoista karkaavat pelivälineet voivat aiheuttaa vahinkoa.

Standardi SFS-EN 14974 käsittelee skeittipaikkoja. Standardin tavoite on eritellä turvallisuusvaatimukset, jotka mahdollisimman kattavasti suojaavat skeittipaikan käyttäjiä ja ulkopuolisia, esimerkiksi katsojia, vaaroilta silloin, kun aluetta käytetään asianmukaisessa tarkoituksessaan. Skeittipaikkojen suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa tulee noudattaa kyseistä standardia. Uudis- ja peruskunnostuskohteita suunniteltaessa alan harrastajat otetaan mukaan suunnitteluun heidän lajituntemuksensa vuoksi. Mikäli skeittausalueita pystytetään leikki- tai urheilukenttien, puistojen tai muiden samankaltaisten alueiden yhteyteen, ne tulee erottaa muista yleisistä alueista joko fyysisen etäisyyden, aidan tai muun rakenteen avulla. Skeittipaikoilla tulee olla standardissa kuvatun mukainen infotaulu.

Skeittipaikkojen tyypillisimpiä riskejä ovat mm. irtomateriaalin kulkeutuminen rullailualustoille. Betonirakenteiden ja skeittikivien lohkeilu ja halkeilu, sekä erilaisten kynnysten muodostuminen skeittirakenteisiin vaarantavat erityisesti aloittelevien käyttäjien harrastamista. Erilaisten omatekoisten rakenteiden ja tempupaikkojen rakentaminen (ei valvotusti/hyväksytysti) skeittipaikoille aiheuttaa usein vaaratilanteita.

3.5.2 Skeittipaikkojen onnettomuuksien ennaltaehkäiseminen

Skeittipaikan korjaus- ja huoltotöihin pyritään perehtymään lisää alueen laajennuttua ja harrastajamäärien lisääntyttyä.

Skeittipaikoilla tulee olla riittävä valaistus, jotta käyttö ilta-aikaan on mahdollisimman turvallista.

3.6 Frisbeegolf radat

Frisbeegolf on urheilulaji, jonka perusperiaate on sama kuin perinteisessä golfissa: tavoitteena on päästä radan alusta loppuun mahdollisimman vähin heitoin. Pienimmän tuloksen saanut voittaa. Rata koostuu väylistä, joiden pelaaminen aloitetaan avauspaikalta eli tiiltä ja ne päättyvät maalikoriin. Kiekkogolf radat ovat tyypillisesti 9- tai 18-väyläisiä. Radat ovat tyypillisesti puustoisilla alueilla ja vaihtelevassa maastossa, jotka tarjoavat luonnollisia esteitä kiekon lentoradalle. Nämä esteet ovat olennainen osa peliä, joten pelaajien ei tule muuttaa näitä esteitä vähentääkseen väylän haastavuutta.

3.6.1 Frisbeegolf ratojen riskinarviointi

Frisbeegolf ratoja eli liitokiekkoratoja varten ei ole olemassa omaa turvallisuusstandardia. Lajia varten on olemassa lajietiketti, joka esittelee tämän asiakirjan kappaleessa 7 ja jota suositellaan laitettavaksi esille infotauluun kaikille frisbeegolf radoille.

Frisbeegolf ratojen suunnittelussa huomioidaan, että heittoväylät eivät risteydy tai sijaitse lähekkäin muiden kulkuväylien tai toimintojen kanssa. Erityistä huomiota tähän on kiinnitettävä siellä, missä näkyvyydet ovat sekä pelaajien että alueen muiden käyttäjien kannalta huonot. Kiekon karkaaminen mistä tahansa kohtaa rataa sellaiseen paikkaan, jossa se voi aiheuttaa vahinkoa, tulee minimoida. Mikäli aloitusheittopaikka rakennetaan maasta nostetulle korokkeelle, tulee se rakentaa sellaiseksi, että heittäminen on turvallista ja putoamisen suojaus on huomioitu. Rataa ei kannata toteuttaa korkeuseroiltaan ääreviin maaston kohtiin.

Harjavallan frisbeegolf ratojen riskit liittyvät heitto ja kulkuväylien risteämisiin, kiekkojen lentämiseen ratojen ulkopuolelle sekä käyttäjien ja sivullisten puutteelliseen informointiin.

3.6.2 Frisbeegolfratojen onnettomuuksien ennaltaehkäiseminen

Radat pyritään rakentamaan siten, että ne erottuvat selkeästi maastosta, jotta ohikulkeva käyttäjä ei päädy heittoradalle. Heittoalustojen tulee olla tasaisia ja turvallisia käyttää. Alustalla olevat kompastumisriskit poistetaan. Esteetön näkyvyys heittopaikalta heittosuuntaan pyritään varmistamaan. Maalikorit sijoitetaan sellaisiin paikkoihin, joissa maalikorin ohi suuntautuva heitto ei aiheuta vaaraa alueen muille käyttäjille tai ympäristölle.

3.7 Peli- ja luistinkentät

Pelikentällä tarkoitetaan tässä asiakirjassa usein hiekka tai sorapintaista yleiskenttää kaupungin yleisillä alueilla. Luistinkenttä poikkeaa pelikentästä lähinnä siten, että sitä jäädytetään talvella. Pelikentillä on pelimaaleja, jotka on ensisijaisesti valmistettu jalkapallon pelaamista varten. Kentillä olevien pelimaalien ulkomitat ja materiaalit voivat vaihdella

Luistinkentillä voi talviaikaan olla myös jääkiekkokaukaloita. Kaukalon tavallisesti puiset reunat ovat vähän yli metrin korkuiset. Lisäksi, erityisesti jääkiekkoa pelattaessa, reunojen yläpuolella on turvallisuussyistä esimerkiksi panssariverkosta, lasista tai pleksistä valmistetut läpinäkyvät seinät. Valtaosalle luistinkentistä tuodaan talveksi jääkiekkomaalit.

3.7.1 Peli- ja luistinkenttien talviajan riskinarviointi

Talviaikana luistinkenttien käyttöön liittyvät riskit voidaan jakaa karkeasti kahteen ryhmään, kentän käyttäjille ja sen ulkopuolella oleville henkilöille sekä omaisuudelle kohdistuviin riskeihin. Luistinkentillä tapahtuu puutteellisesta luistelutaidosta johtuvia kaatumisia ja törmäämisiä. Pelivälineitä voidaan myös laukoa toisia pelaajia kohti vahingossa tai tahallaan. Nämä ovat riskejä, joihin kentän ylläpitäjä ei käytännössä voi varautua eikä näitä riskejä ehkäistä.

Riskejä aiheuttaa tyypillisesti myös huono jään kunto sekä pelivälineen karkaaminen (laukominen) kentän ulkopuolelle. Myös heikkokuntoiset maalit sekä kaukaloilla päätyverkot voivat päästää lauottavia kiekkoja läpi. Edellisten lisäksi, myös revenneet maalirakenteet sekä erittäin helposti kaatuvat maalit voivat aiheuttaa vahinkoa käyttäjille. Heikko tai olematon valaistus lisää kaatumisia heikkokuntoisella jäällä ja voi heikentää muiden käyttäjien huomioimista. Nämä ovat seikkoja, joihin kentän ylläpitäjä voi vaikuttaa.

3.7.2 Peli- ja luistinkenttien kesäajan riskinarviointi

Kesäaikana pelikenttien riskit ovat saman tyyppisiä kuin talvella, mutta pääsääntöisesti lievempiä. Hyvin epätasainen tai muutoin heikko pelialusta voi aiheuttaa tahattomia kaatumisia tai pelivälineen kimpoamisia ei haluttuun suuntaan kentän ulkopuolelle. Pelivälineitä ovat esimerkiksi pesäpallo ja jalkapallo. Pelivälineen karkaaminen kentän ulkopuolelle on vaarallista silloin, kun kentän lähellä on esimerkiksi kulkuväylä, jolle pelaaja juoksee palloa hakemaan, jolloin voi aiheutua vaaratilanne kuten yhteentörmäys ajoneuvon kanssa.

Iso osa jalkapallomaaleista on kaatumisherkkyydeltään vajavaisia vuonna 2018 voimaan tulleeseen eurooppalaiseen turvallisuusstandardiin EN 16579 vaatimuksiin nähden. Pelimaaleissa esiintyy myös rikkoutuneiden rakenteiden vuoksi muun muassa teräviä osia ja revenneitä verkkoja.

3.7.3 Peli- ja luistinkenttien onnettomuuksien ennaltaehkäiseminen

Isoilla kentillä luistelu- ja pelialueet kannattaa mahdollisuuksien mukaan erottaa selvästi toisistaan. Maalit asennetaan sellaisiin kohtiin, että karkaava peliväline ei helposti suuntaudu muiden pelaajien, luistelijoiden ja ohikulkijoiden päälle. Tosin maalien sijoitteluun voidaan vaikuttaa vain rajallisesti käyttäjien siirtäessä maaleja haluamaansa paikkoihin. Näitä seikkoja voidaan ehkäistä paitsi kentän sijoittelulla jo suunnitteluvaiheessa, mutta mahdollisesti myös jäädytettävän alueen valinnalla, mikäli tilaa on riittävästi. Jääkiekkomaalit viedään pois kentiltä kesäaikana ja talviajaksi kentillä olevat pelimaalit viedään pois tai siirretään kentän sivuun ja lukitaan.

Jään pitäminen kelloisessa kunnossa riittävän usein tapahtuvalla jäädytyksellä ja aurauksella vähentää luistellessa tapahtuvia kaatumisia. Jäädyttäminen ja etenkin auraaminen ajoitetaan mahdollisuuksien mukaan ajankohtaan, jolloin kentällä mahdollisimman vähän käyttäjiä. Työsuorituksen aikana kentät on suljettu käytöstä.

Harjavallan luistinkentistä osa on Teknisten palveluiden hoidossa ja osan hoitaa kyläyhdistykset.

4 Perehdyttäminen ja kelpoisuusvaatimukset

4.1 Turvallisuusasiakirjan seuranta ja päivitykset

Turvallisuusasiakirjaa päivitetään vuosittain marraskuussa Kunnallisteknisen palvelun työjohtajan, puutarhurin ja leikkipaikkojen tarkastusryhmän yhteisessä päivityskokouksessa. Kokouksen koollekutsumisesta vastaa puutarhuri ja asiakirjan päivityksistä sovitaan päivityskokouksessa. Turvallisuusasiakirjan ajantasainen versio ja kokousten muistiot tallennetaan. Päivityksessä varmistetaan, että asiakirjan kaikki osa-alueet ovat ajan tasalla ja vastaavat käytännön toimintaa. Työjohtaja pitää yhteyttä ulkopuolisiin toimijoihin.

4.2 Vastuutahojen kelpoisuus

Kaikki keskeiset toimintapaikkojen turvallisuustyössä mukana olevat työntekijät perehdytetään tähän turvallisuusasiakirjaan sen valmistuttua. Toimintapaikkojen turvallisuuteen liittyvät osapuolet osallistuvat vuosittaiseen turvallisuusasiakirjan päivitystilaisuuteen. Kaikki turvallisuustyössä mukana olevat vakinaiset, määräaikaiset ja kausityöntekijät perehdytetään tähän asiakirjaan soveltuvin osin ennen töiden aloittamista.

Kelpoisuusvaatimuksena toimintapaikkojen käyttöönotto-, vuosi- ja toimintatarkastuksen tekijöille on vähintään Viherympäristöliiton hallinnoiman Leikki- ja lähiliikuntapaikkojen turvallisuus-peruskurssin tai muun vastaavan kurssin käyminen vuoden 2008 jälkeen. Ammattitaitoa tulee pitää yllä käymällä vähintään yhden päivän mittainen saman aiheen täydennyskoulutus viiden vuoden välein. Toimintapaikkojen suunnittelijoille ja rakentajille ei ole kirjattu erityisiä ammatillisia kelpoisuusvaatimuksia, mutta henkilöiden tulee olla perehtyneitä toimintapaikkojen turvallisuusasioihin.

Toimintapaikkojen turvallisuustyötä tekeviltä henkilöiltä edellytetään riskinarviointikykyä. Kohdekohtainen riskinarviointi sisältyy tarkastusdokumentteihin (käyttöönottotarkastus, toimintatarkastukset ja vuositarkastus). Tarkastusten pohjana toimivat EN-standardit ja kansalliset viranomaismääräykset (muun

muassa Tukes ja Ympäristöministeriön asetus rakennusten käyttöturvallisuudesta). Silmämääräisten tarkastusten tekijöille ei ole erityisiä kelpoisuusvaatimuksia, mutta henkilöt tulee perehdyttää tarkastusten tekemiseen (kohta 5.2.4)

5 Toimintapaikkojen tarkastaminen ja huolto

Kunnossapidon suunnittelu ja ohjeistus ovat keskeinen osa turvallisuustyötä. Toimintapaikkojen kokonaisturvallisuus lisääntyy, kun toimenpiteet on ohjeistettu ja aikataulutettu sekä vastuu määritetty. Kunnossapitoon kuuluvat olennaisina osina kohteiden tarkastukset ja huollot sekä näihin liittyvä dokumentointi ja tiedonkulku.

5.1 Laatu

Toimintapaikkojen kunnossapidon laadun tulee jatkuvasti olla sellainen, että turvallisuusriskit minimoidaan. Säännölliset tarkastukset ja huollot ovat kunnossapidon perusta. Etenkin talvikauden jälkeen kohteet tulee tarkastaa erityisen huolellisesti. Talvikautta käsitellään kappaleissa 3.3.3 ja 5.5

Toimintapaikkojen turvallisuuden vuosikalenteri, josta käy ilmi tarkastusten ajankohdat.

	tammi	helmi	maalis	huhti	touko	kesä	heinä	elo	syys	loka	marras	joulu
vuositarkastus												
toimintatarkastus leikkikentät yms. 12 vk välein												
toimintatarkastus koulut ja päiväkodit 8 vk välein												
silmämääräinen tarkastus leikkikentät yms. 1 – 3 vk välein												
silmämääräinen tarkastus koulut ja päiväkodit 1 – 2 vk välein												
turvallisuusasiakirjan päivitys												
kesäkauden ajankohtaiset asiat												

5.2 Toimintapaikkojen tarkastaminen

5.2.1 Yleistä

Tämän asiakirjan toimintapaikoille on olemassa turvallisuusstandardit pois lukien frisbeegolf-radat. Niiden mukaan toimintapaikoilla tulee suorittaa kolmen tason tarkastuksia: vuositarkastuksia, toimintatarkastuksia sekä rutiininomaisia silmämääräisiä tarkastuksia. Lisäksi kohteen käyttöönoton yhteydessä tulee suorittaa käyttöönototarkastus. Tämä toimintamalli otetaan käyttöön kaikilla tämän asiakirjan piirissä olevilla toimintapaikoilla.

Tarkastustoiminnassa oleellista on se, että siinä tiedostetaan ja tarkastetaan paitsi kaiken ikäisten välineiden ja rakenteiden mahdolliset puutteet myös kaikki muutkin kohteen turvallisuuteen vaikuttavat tekijät.

Kohteen kokonaisturvallisuustaso on paljon muutakin kuin sen välineistön tai rakenteiden kuntoa. Tärkeää on arvioida erilaisten vaarojen riskitaso ja sen kautta aikatauluttaa niiden korjaukset.

5.2.2 Tarkastusten tekijät

Harjavallan kaupungin toimintapaikkojen vuositarkastukset ja toimintatarkastukset suorittaa oma koulutettu tarkastusryhmä, myös kaikkien uudis- ja perusparannuskohteiden käyttöönottotarkastukset suorittaa sama ryhmä. Silmämääräiset tarkastukset suoritetaan myös oman henkilökunnan toimesta.

5.2.3 Käyttöönottotarkastus

Käyttöönottotarkastuksessa uusi toimintapaikka otetaan tarkastustoiminnan ja kunnossapidon piiriin. Tämä tarkastus on rakennuttamisen päätepiste ja se suoritetaan ennen paikan käyttöönottoa. Vastuu käyttöönottotarkastuksesta on kohteen rakennuttajalla. Käyttöönottotarkastukset tehdään myös yksittäisistä välinevaihdosta, tällä varmistetaan niiden oikea asennus ja turvallisuus.

Käyttöönottotarkastuksessa käydään läpi toimintapaikan kaikki välineet ja rakenteet ja samalla ne tunnistetaan. Tarkastuksessa kiinnitetään huomiota mm. välineiden ja rakenteiden sijaintiin, turva-alueisiin, kulkuteihin ja riittäviin opastekyltteihin sekä infokyltiin näkyvyyteen. Lisäksi tarkastetaan yksityiskohtaisesti välineiden ja muiden kalusteiden, esim. penkkien, katosten ja aitojen rakenteet. Välineiden stabiliteettiin ja asennusvirheisiin kiinnitetään erityistä huomiota. Iskua vaimentavien alustojen toimivuus eli laajuus ja syvyys tarkastetaan. Mikäli välineisiin on tehty rakentamisen yhteydessä muutoksia tai lisäyksiä, myös nämä asiat tarkastetaan. Tarkastuksessa kiinnitetään huomiota kohteen kokonaisturvallisuuteen. Tämä tarkoittaa mm. kohteen kaikkien välineiden ja rakenteiden tarkastamista sekä kohteen vaikutuksen miettimistä esim. läheisiin toimipaikkoihin, kulkureitteihin ja vesistöihin. Tarkastuksessa käydään läpi myös alueen turvallisuutta heikentävät seikat, esimerkiksi suuret pudotukset kuten jyrkänteet ja huonokuntoiset puut.

Käyttöönottotarkastukset kirjataan varta vasten hankittuun ohjelmaan , johon kirjataan ylös kaikki alueen välineet ja varusteet sekä niistä tehdyt havainnot ja mahdolliset puutteet. Turva-alustat ja alueet tarkistetaan samassa yhteydessä välinekohtaisesti. Samalla ne lisätään leikkikenttärekisteriin. Tarkastuksen yhteydessä varmistetaan, että kaikki tarvittavat välinevalmistajan huolto- ja kunnossapito-ohjeet löytyvät. Ohjeet kerätään leikkipaikkakansioon. Kun käyttöönottotarkastuksessa mahdollisesti havaitut puutteet on korjattu, leikkipaikka voidaan ottaa käyttöön. S2P- ohjelmaa voidaan käyttää kaikenlaisilla toimintapaikoilla, joissa on välineitä.

Käyttöönottotarkastus tulee tehdä rakennustyöryhmän vielä ollessa kohteessa, jolloin havaitut puutteet voidaan heti korjata. Jos havaitut puutteet aiheuttavat merkittäviä turvallisuusriskejä, ne on korjattava ja kohteessa tehtävä uusi tarkastus ennen kohteen käyttöönottoa turvallisuuden varmistamiseksi. Vähäiset turvallisuuspuutteet voidaan rajata käyttävän alueen ulkopuolelle, jolloin alue voidaan ottaa osittain käyttöön, vaikka korjauksia jouduttaisiin tekemään. Tätä vaihtoehtoa käytetään etenkin sellaisissa tilanteissa, joissa joudutaan hankkimaan osia puutteiden korjaamiseksi ja osissa on pitkä toimitusaika.

Käyttöönottotarkastuksen voi suorittaa tarkastettavan toimintapaikkatyyppin turvallisuuteen pätevätoimintainen henkilö, joka ei itse ole osallistunut asennustyöhön. Tarkastuksessa käytetään tarvittaessa apuna standardin mukaisia tarkastussondeja tai muita apuvälineitä, millä voidaan todentaa, että vaadittavat mitat välineissä ja niiden ympäristössä täyttyvät. Kohteen ajantasaisen suunnitelman tulee olla tarkastajan käytettävissä.

5.2.4 Rutiininomainen silmämääräinen tarkastus

Tämä tarkastustyyppi on erittäin tärkeä kohteen turvallisuuden toteutumisessa, sillä suurin osa kohteen puutteista näyttäytyy ensimmäisen kerran juuri näissä tarkastuksissa ja ripeä epäkohtiin puuttuminen varmistaa turvallisuutta tehokkaasti. Rutiininomaisessa silmämääräisessä tarkastuksessa havaitaan ja mahdollisuuksien mukaan korjataan sellaiset selvät vaaratekijät, jotka johtuvat ilkivallasta, normaalista käytöstä tai sääolosuhteista, esim. rikkoutuneet osat tai särkyneet pullot. Kohteessa olevat ylimääräiset esineet poistetaan ja infotaulun ja mahdollisten laitteiden käyttöohjeiden luettavuus varmistetaan. Samassa yhteydessä tarkastetaan, että kohteeseen johtavat väylät ovat kulkukelpoiset. Silmämääräisestä tarkastuksesta ei täytetä lomaketta. Tarkastuksen tekijä merkitsee suoritettua tarkastuksen leikkikenttäkansioon. Merkinnästä tulee käydä ilmi missä tarkastus on tehty, kuka sen on tehnyt ja koska. Silmämääräinen tarkastus suoritetaan pääkäyttökaudella leikki-, ulkokuntoilu- ja skeittipaikoilla 1 - 2 viikon välein. Toimintapaikoissa, jotka ovat kovassa käytössä tai joutuvat usein ilkivallan kohteiksi, esim. Valtavimpula, voi tarkastus olla tarpeen päivittäin. Muilla toimintapaikoilla silmämääräinen tarkastus pyritään tekemään jatkossa käyttökaudella vähintään kahden viikon välein.

5.2.5 Toimintatarkastus

Toimintatarkastus on yksityiskohtaisempi tarkastus, jossa tarkastetaan välineiden sekä rakenteiden toiminta ja stabiilitteetti. Erityistä huomiota tulee kiinnittää kulumisesta johtuviin vikoihin. Esimerkkejä toimintatarkastuksen kohteista ovat välineen ja maan välinen tila, alusmateriaalin kunto, näkyvissä olevat perustukset, terävät reunat, puuttuvat osat, liikkuvien osien liiallinen kuluminen ja rakenteiden eheys. Välinevalmistajien mahdolliset huolto- ja kunnossapito-ohjeiden tulee olla tarkastajien käytettävissä. Toimintatarkastukset kirjataan suoraan järjestelmään.

Toimintatarkastus tehdään leikki- ja kuntoilupajoilla 8 vk välein huhtikuun alusta marraskuun loppuun. Jos leikkipaikoilla on talvella käytössä keinut tai kenttä otetaan muusta syystä talvikunnossapitoon, suoritetaan tarkastukset läpi vuoden. Skeittipaikoilla ja frisbeegolf-radoilla toimintatarkastus pyritään tekemään kaksi kertaa vuodessa.

Toimintatarkastuksessa käytetään tarvittaessa tarkastussondeja tai muita apuvälineitä, millä voidaan todentaa, että vaadittavat mitat välineissä ja niiden ympäristössä täyttyvät. Mikäli toimintatarkastus ajoittuu talviolosuhteiden aikaan, merkitään se tarkastusraporttiin.

5.2.6 Vuositarkastus

Vuositarkastus tehdään välineen ja rakenteen, perustusten ja pintojen turvallisuuden selvittämiseksi. Tarkastuksessa huomioidaan myös mahdolliset muutokset välineen tai muun rakenteen turvallisuustasossa sen osien korjauksen, lisäyksen tai vaihdon jälkeen. Erityishuomiota tulee kiinnittää kiinteästi asennettuihin osiin. Vuositarkastuksessa arvioidaan välineiden kestävyys vuodeksi eteenpäin keskimääräisellä käyttöasteella. Mahdolliset muutokset toimintapaikkaa ympäröivissä olosuhteissa, kuten esimerkiksi puusto, uudet väylät ja niin edelleen, tulee huomioida.

Vuositarkastus on samalla myös toimintatarkastus, joten myös toimintatarkastuksen sisältö huomioidaan. Välinevalmistajien mahdolliset huolto- ja kunnossapito-ohjeiden tulee olla tarkastajien käytettävissä. Vuositarkastukset kirjataan suoraan järjestelmään.

Vuositarkastus voi vaatia tiettyjen osien esiin kaivamisen tai purkamisen. Rakenteen mahdollisen muunlaisen heikkenemisen selvittämiseksi voidaan vaatia lisätoimenpiteitä. Vuositarkastus suoritetaan 1.4 – 30.5 välisenä aikana.

Vuositarkastuksessa käytetään tarvittaessa apuna tarkastussondeja tai muita apuvälineitä, millä voidaan todentaa, että vaadittavat mitat välineissä ja niiden ympäristössä täyttyvät.

5.3 Huollot

tarkastusten lisäksi toimintapaikoilla tulee suorittaa säännöllistä huoltoa, joka sisältää ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä välineiden ja rakenteiden turvallisuuden ja toimivuuden säilyttämiseksi.

Toimintatarkastusten ja vuositarkastusten yhteydessä tehdään leikkipaikoilla seuraavia huoltoja:

- ruuvien kiristys
- ulkonevien naulojen sisään lyöminen
- keinut
 - istuimen ja/tai ketjujen vaihto tarvittaessa
 - kuluneiden sakkeiden vaihto

Viikoittain tehdään seuraavia huoltoja/toimenpiteitä:

- turva-alustat
 - kumialustan harjaus
 - turvahiekan tasoittaminen
- välineiden turva-alueille kuulumattoman irtomateriaalin poisto
- rikkinäisten osien poisto, ellei se aiheuta vaaraa käyttäjälle

Muita säännöllisiä huoltotoimenpiteitä ovat mm.

- kiinnittimien kiristys ja tarvittaessa vaihto
- kuluneiden tai viallisten osien vaihto
- hitsaus tai hitsien korjaus
- iskua vaimentavien alustojen huolto
- laakereiden voitelu
- irtonaisten putoamismateriaalin lisääminen
- pintojen huoltomaalaus ja käsittely
- sadevesikaivojen tarkastus ja tarvittaessa tyhjennyksen tilaus

Näitä edellä mainittuja huoltotoimenpiteitä sovelletaan leikkipaikkojen lisäksi myös kaikkiin muihin toimintapaikkoihin.

Huoltotoimenpiteitä tekevät leikkipaikkojen tarkastajat. Välineen yksittäisten osien muutokset tai rakenteelliset muutokset, jotka voivat oleellisesti vaikuttaa välineen turvallisuutta heikentävästi, tulee toteuttaa vasta kun asiasta on keskusteltu valmistajan tai muun asiantuntijan kanssa.

5.4 Korjaukset

Periaatteena on, että toimintapaikkojen tarkastuksissa havaitut puutteet korjataan mahdollisuuksien mukaan heti tarkastuksen yhteydessä. Erityisesti kiireelliset, vaaraa aiheuttavat viat korjataan heti. Mikäli

vikoja ei saada heti korjattua, ne kirjataan ylös ja toteutetaan myöhemmin. Tarvittaessa väline tai rakenne asetetaan käyttökieltoon tarkoitukseen soveltuvalla tavalla, vähintään varoitusnauhalla tai suoja-aidalla, toiminto sulkemalla tai kokonaan väline tai rakenne poistamalla. käyttökieltoa tehostetaan käyttökieltokyltillä. Korjauksista sovitaan tarkastuksen jälkeen työnjohdon kanssa.

Korjaukset aikataulutetaan ja vastuutetaan siten, että vakavan onnettomuuden riskit korjataan ensin (katso kappale 3.2). Kaikkia välineitä ei voida korjata samanaikaisesti eikä kaikkia puutteellisia välineitä ole mahdollisuus vaihtaa uusiin. Vaarallisesti viallinen väline eristetään käytöstä, kunnes vika on korjattu. Välineiden poistoista sovitaan erikseen. Korjaustoimenpiteitä tehdään pääasiassa teknisten palveluiden omana työnä.

Korjaukset, jotka kuuluvat välineiden takuun piiriin, sovitaan suoraan välinetoimittajan kanssa.

5.5 Talviajan toimenpiteet

Toimipaikoista talvella aktiivisesti kunnossapidetään luistelualueita. Muilla toimipaikoilla ei tehdä säännöllistä kunnossapitoa talviolosuhteiden aikana. Ulkokuntoilupaidoilla ja frisbeegolfradoilla talviajan käyttäjät ovat pääsääntöisesti nuorisoa ja aikuisia. Heidän riskinarviointikyky nsä laiteiden ja ratojen suhteen on parempi kuin varhaisnuorison ja lasten. Näiden toimintapaikkojen talviajan hoito olisi erittäin työllistävää ja käyttömäärään nähden epätarkoituksenmukaista.

Leikkipaikkojen talviajan toimenpiteistä on kerrottu tarkemmin kappaleessa 3.3.3

5.6 Dokumentointi ja tiedonkulku

Harjavallan kaupungilla on ollut käytössä Safe to play järjestelmä 2.5.2022 lähtien. Tietojen syöttö uuteen järjestelmään on parhaillaan käynnissä ja samalla suoritetaan tarkastuksia toimintapaikoilla. Työ etenee hyvää vauhtia. Pääkäyttäjänä toimii kunnallisteknisten palveluiden työnjohtaja, hallinnoijana puutarhuri ja tarkastajina ja huoltohenkilöinä kaksi ammattimiestä.

Tiedonkulku on ollut Harjavallassa hyvä, oman työyhteisön havainnot ja kuntalaisten ilmoitukset ilkeivallasta ja vioista ja puutteista on saavuttanut vastuullisen tahon helposti ja näihin on pyritty aina reagoimaan mahdollisimman nopeasti.

5.6.1 Dokumenttien säilytys

Toimintapaikkojen tarkastustiedot tulee säilyttää vähintään 10 vuotta vahingonkorvaustilanteiden varalta.

Välinevalmistajien tarkastus-, huolto- ja kunnossapito-ohjeet, varaosaluettelot nimikenumeroin, sekä välineiden tarkastus- ja testaustodistukset kerätään toimintapaikkojen kansioihin ja kohteiden suunnittelu-, tarjous- ja mahdolliset kilpailutusasiakirjat tallennetaan tiedostoihin.

5.6.2 Yleisten alueiden päivystystoiminta

Katu- ja viheralueiden kunnossapidon ja turvallisuuden varmistamiseen kuuluu ympärivuotinen valmius kiireellisten korjaustöiden tekemiseen myös virka-ajan ulkopuolella.

Virka-ajan ulkopuolella puhelinpäivystyksestä vastaa Teknisten palveluiden päivystäjä ja aluehälytyskeskus.

6 Vaara- ja vahinkotilanteiden käsittely

6.1 Onnettomuuskirjanpito

Kaupungin tulee pitää säännöllistä onnettomuuskirjanpitoa tapahtuneista onnettomuuksista ja läheltä piti-tilanteista. Kirjanpidon perusteella voidaan suunnitella ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä onnettomuuksien välttämiseksi. Harjavallassa on ollut käytössä vanha kuluttajaturvallisuus tapausilmoituslomake, joka myös on päätetty päivittää ja lisätä kaupungin sivuille. Lomakkeet käsittelee Kunnallisteknisten palveluiden työnjohtaja, jolla on onnettomuustietojen kokoamisvastuu. Vahingoista tiedotetaan myös leikkipaikkojen tarkastusryhmää. Myös päivystyspuhelimeen ja keskukseen tulevat tiedot onnettomuuksista tai läheltä piti-tilanteista raportoidaan työnjohtajalle. Mikäli vahingon kärsijä ei ole tiedossa, mutta onnettomuuden tiedetään tapahtuneen, kirjataan tapahtumasta kaikki tiedossa olevat tiedot.

Onnettomuuskirjanpitoa hyödynnetään säännöllisesti toiminnan kehittämiseksi ja turvallisuuden edistämiseksi. tapahtuneet onnettomuudet ja läheltä - tilanteet käydään läpi palaverissa. Tapausten perusteella analysoidaan, minkälaisissa välineissä ja millä toimintapaikoilla onnettomuuksia sattuu eniten ja pohditaan, minkälaisilla keinoilla onnettomuuksia voitaisiin ehkäistä. Harvinaiset yksittäistapaukset sekä välineiden tietoinen korkeariskinen väärinkäyttö tulee erottaa todennäköisistä turvallisuusriskeistä.

Jos toimintapaikan välineessä on vakava turvallisuuspuute, tulee selvittää myös muiden toimintapaikkojen samankaltaiset välineet ja tehtävä korjaukset tarpeen mukaan myös niihin.

6.2 Onnettomuuksista tiedottaminen valvontaviranomaiselle

Harkinnan mukaan vakavat vahingot ja läheltä – tilanteet ilmoitetaan Tukesiin. Vakavimmista leikkivälineissä sattuneista onnettomuuksista tulee toimittaa tieto myös välinevalmistajalle. Tiedottamisen vastuuhenkilö on Kunnallisteknisten palveluiden työnjohtaja.

7 Tiedottaminen käyttäjille

7.1 Yleistä

Jokaiselta toimintapaikalta tulee löytyä keskeiseltä paikalta vähintään yksi infotaulu, jossa mainitaan seuraavat yleistiedot toimintapaikkatyyppistä riippumatta:

- Kohteen pelastusosoite
- Yleinen hätänumero
- Kunnossapitäjän yhteystiedot (Harjavallan kaupunki/keskus)
- Ilmoitus siitä, jos/kun paikalla ei ole talvikunnossapitoa

Tietolähteitä

Junttila E 2009. Toimiva, kestävä ja turvallinen leikkikenttä. Viherympäristöliitto ry.

Kuluttajaturvallisuuslaki 920/2011

Tampereen kaupungin internetsivut

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston verkkosivut

Valtioneuvoston asetus kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista (613/2004)